

Navid No

Journal homepage: <https://nnj.mums.ac.ir/>

Review Article

The Role of Nursing Education in Preparing Nurses and Nursing Students for Elder Care: A Narrative Review

Farzaneh Ghanei Zare^{1*} , Hosein Karimi Moonaghi²

1. Ph.D Student in Nursing, Student Research Committee, School of Nursing and Midwifery, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.
2. Professor, Department of Medical-Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran

Corresponding author: ghaneif2@mums.ac.ir

Received: 15 February 2025; Revised: 19 April 2026; Accepted: 19 May 2026

Abstract

Background and Aims: The rapid growth of the older adult population worldwide and in Iran has posed significant challenges to healthcare systems and highlighted the need for nurses to possess specialized geriatric care competencies. Nursing education plays a pivotal role in preparing nursing students and practicing nurses to meet the complex needs of older adults. However, evidence suggests that many nursing curricula lack sufficient, structured, and competency-based geriatric content. This study aimed to examine the role of nursing education in preparing students and nurses for geriatric care and to identify existing educational gaps.

Materials and Methods: This narrative review was conducted in accordance with the Joanna Briggs Institute (2020) guidelines. A systematic search was performed in PubMed, Scopus, Web of Science, Science-Direct, Google Scholar, and Persian databases for studies published between 2015 and 2025. After removing duplicates and screening titles, abstracts, and full texts, 22 eligible studies were included. Data were extracted using a standardized coding form and analyzed through thematic content analysis following Braun and Clarke's framework.

Results: The findings indicate that nursing education has a direct impact on the development of clinical competencies, professional attitudes, and practical readiness in geriatric care. Nevertheless, major gaps were identified, including limited clinical exposure, insufficient practical training, inadequate coverage of specialized geriatric topics, and lack of integrated educational standards.

Conclusion: Competency-based curriculum revision, strengthened practical training, and structured clinical experiences are essential to enhance nurses' preparedness and improve the quality of care provided to older adults.

Keywords Nursing Education ,Geriatric Care ,Clinical Competency ,Professional Preparedness ,Curriculum

Cite this article as: Ghanei Zare F, Karimi Moonaghi H. The Role of Nursing Education in Preparing Nurses and Nursing Students for Elder Care: A Narrative Review. Navid No, 2026; 29(98): 38-47. <https://doi.org/10.22038/nnj.2026.91767.1525>.

E-ISSN: 2645-5927 / P-ISSN: 2645-5919

Copyright: © 2026 by the author.

Open Access: This is an open access article under the CC BY license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Publisher's Note: Mashhad University of Medical Sciences remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

نوید نو

Navid No

Journal homepage: <https://nmj.mums.ac.ir/>

مقاله مروری

نقش آموزش پرستاری در آماده‌سازی دانشجویان و پرستاران برای مراقبت از سالمندان: مرور روایتی

فرزانه قانع زارع^{۱*}، حسین کریمی مونی^۲

۱. دانشجوی دکتری تخصصی پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران
۲. استاد، گروه آموزشی پرستاری داخلی جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

پست الکترونیک نویسنده مسئول: ghaneif2@mums.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۱/۲۶، تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۱/۲۴، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۲/۳۰

چکیده

مقدمه و هدف: افزایش سریع جمعیت سالمندان در جهان و ایران، نظام‌های سلامت را با چالش‌های نوینی مواجه کرده و ضرورت برخورداری پرستاران از شایستگی‌های تخصصی در مراقبت سالمندی را برجسته ساخته است. آموزش پرستاری نقش محوری در آماده‌سازی دانشجویان و پرستاران برای پاسخگویی به نیازهای پیچیده سالمندان دارد؛ با این حال، شواهد نشان می‌دهد که بسیاری از برنامه‌های آموزشی پوشش کافی، ساختارمند و مهارت‌محور در حوزه سالمندی ندارند. هدف این مطالعه، بررسی نقش آموزش پرستاری در آماده‌سازی دانشجویان و پرستاران برای مراقبت از سالمندان و شناسایی شکاف‌های آموزشی موجود بود.

مواد و روش‌ها: این پژوهش یک مرور روایتی بر اساس دستورالعمل (2020) Joanna Briggs Institute است. جستجوی نظام‌مند در پایگاه‌های PubMed، Scopus، Web of Science، ScienceDirect، Google Scholar و پایگاه‌های فارسی در بازه ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۵ انجام شد. پس از حذف موارد تکراری و غربالگری عنوان، چکیده و متن کامل، ۲۲ مطالعه وارد تحلیل شدند. استخراج داده‌ها با استفاده از فرم استاندارد و تحلیل با رویکرد تحلیل تماتیک براساس مراحل براون و کلارک انجام شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد آموزش پرستاری تأثیر مستقیمی بر توسعه شایستگی‌های بالینی، نگرش حرفه‌ای و آمادگی عملی در مراقبت سالمندی دارد. با این حال، محدودیت آموزش عملی، کمبود تجارب بالینی واقعی، پوشش ناکافی مباحث تخصصی و نبود استانداردهای آموزشی یکپارچه از چالش‌های اصلی بودند.

نتیجه‌گیری: بازنگری شایستگی‌محور برنامه‌های درسی، تقویت آموزش عملی و توسعه تجارب بالینی هدفمند، می‌تواند آمادگی حرفه‌ای پرستاران را ارتقا داده و کیفیت مراقبت از سالمندان را بهبود بخشد.

کلمات کلیدی

آموزش پرستاری، مراقبت سالمندی، شایستگی بالینی، آمادگی حرفه‌ای، برنامه درسی

مقدمه

افزایش جمعیت سالمندان یکی از مهم‌ترین تحولات جمعیتی قرن بیست و یکم به شمار می‌رود که پیامدهای گسترده‌ای برای نظام‌های سلامت، سیاست‌گذاری اجتماعی و آموزش علوم پزشکی به همراه داشته است. بر اساس گزارش سازمان جهانی بهداشت، جمعیت افراد بالای ۶۰ سال در سراسر جهان با سرعتی بی‌سابقه در حال افزایش است و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۵۰ این جمعیت بیش از دو برابر شود (۱). این تغییر ساختار جمعیتی، الگوی بیماری‌ها و نیازهای مراقبتی را نیز دگرگون کرده و شیوع بیماری‌های مزمن، ناتوانی‌های عملکردی، اختلالات شناختی و مشکلات روانی-اجتماعی را افزایش داده است (۲). در چنین شرایطی، ارائه مراقبت‌های ایمن، جامع و فردمحور به سالمندان مستلزم برخورداری ارائه‌دهندگان خدمات سلامت، به‌ویژه پرستاران، از شایستگی‌های تخصصی در حوزه سالمندی است (۳). پرستاران به عنوان بزرگ‌ترین گروه حرفه‌ای در نظام سلامت، نقش محوری در مدیریت نیازهای چندبعدی سالمندان ایفا می‌کنند. کیفیت مراقبت از سالمندان تا حد زیادی وابسته به میزان دانش تخصصی، مهارت‌های بالینی، نگرش حرفه‌ای و آمادگی عملی پرستاران است. در این میان، آموزش پرستاری بستر اصلی شکل‌گیری این شایستگی‌ها محسوب می‌شود و می‌تواند از طریق طراحی برنامه‌های درسی هدفمند، فرصت‌های یادگیری تجربی و روش‌های آموزشی نوین، زمینه تربیت نیروی انسانی توانمند در حوزه سالمندی را فراهم سازد (۴). بنابراین، نقش آموزش پرستاری در آماده‌سازی دانشجویان و پرستاران تازه‌کار برای مواجهه با پیچیدگی‌های مراقبت سالمندی، نقشی بنیادی و تعیین‌کننده است. با وجود این اهمیت، شواهد بین‌المللی نشان می‌دهد که بسیاری از برنامه‌های آموزشی پرستاری هنوز به‌طور جامع و ساختارمند به آموزش مراقبت سالمندی نپرداخته‌اند (۵،۶). در بسیاری از کشورها، محتوای مرتبط با سالمندی در برنامه کارشناسی پرستاری محدود، پراکنده

و عمدتاً نظری است و فرصت‌های بالینی اختصاصی برای کار با سالمندان به اندازه کافی فراهم نمی‌شود (۷). تمرکز غالب برنامه‌های درسی بر مراقبت‌های حاد بیمارستانی، سبب شده است که دانشجویان در مواجهه با مسائل پیچیده‌ای همچون ضعف، چندبیماری، پلی‌فارماسی، اختلالات شناختی و نیازهای روانی-اجتماعی سالمندان، احساس آمادگی کافی نداشته باشند (۸). مطالعات متعددی نشان داده‌اند که پوشش ناکافی مباحث سالمندی در دوره‌های آموزشی، شکاف قابل توجهی میان آموزش نظری و عملکرد بالینی ایجاد می‌کند (۹،۶). این شکاف نه تنها می‌تواند کیفیت مراقبت از سالمندان را کاهش دهد، بلکه موجب افزایش اضطراب حرفه‌ای، کاهش اعتماد به نفس و شکل‌گیری نگرش‌های منفی نسبت به کار در حوزه سالمندی می‌شود. نگرش منفی دانشجویان نسبت به سالمندی، یکی از پیامدهای مهم کمبود تجربه‌های بالینی مثبت و آموزش‌های مهارت‌محور در این حوزه است (۹). در نتیجه، آموزش ناکافی نه تنها بر سطح شایستگی بالینی اثر می‌گذارد، بلکه بر انتخاب مسیر شغلی و تمایل پرستاران به فعالیت در حوزه سالمندی نیز تأثیرگذار است. در کشورهای با منابع محدود، این چالش‌ها با شدت بیشتری مشاهده می‌شود. کمبود امکانات آموزشی، محدودیت دسترسی به محیط‌های بالینی تخصصی سالمندی و نبود سیاست‌های یکپارچه آموزشی، مانع توسعه نظام‌مند شایستگی‌های سالمندی در برنامه‌های پرستاری می‌شود (۱۱،۱۰). در ایران نیز بررسی برنامه‌های آموزشی پرستاری نشان می‌دهد که آموزش مراقبت سالمندی هنوز به‌صورت جامع، مبتنی بر شایستگی و استاندارد ارائه نمی‌شود و آموزش عملی تخصصی در این حوزه محدود است (۱۳،۱۲). بسیاری از دانشجویان پرستاری گزارش کرده‌اند که برای ورود به محیط‌های مراقبتی مرتبط با سالمندان، آمادگی کافی ندارند و تجربه عملی آن‌ها در این زمینه محدود بوده است. با وجود انجام مطالعات پراکنده در زمینه تجربه دانشجویان، نگرش نسبت به سالمندی یا سطح شایستگی ادراک‌شده، تاکنون تحلیل جامعی که به‌طور نظام‌مند نقش نظام

آموزشی پرستاری را در ایجاد یا کاهش این شکاف‌ها بررسی کند، ارائه نشده است (۱۲،۱۳). در بیشتر پژوهش‌ها، آموزش از منظر کلی اثربخشی ارزیابی شده و کمتر به این پرسش پرداخته شده است که کدام مؤلفه‌های برنامه درسی، چه روش‌های تدریسی و چه نوع تجارب بالینی بیشترین نقش را در آماده‌سازی دانشجویان برای مراقبت سالمندی ایفا می‌کنند (۵،۶). این خلأ دانشی موجب شده است که اصلاح برنامه‌های آموزشی غالباً بدون پشتوانه تحلیل جامع و مبتنی بر شواهد انجام گیرد.

از سوی دیگر، تغییرات جمعیتی سریع در ایران و افزایش بار بیماری‌های مزمن در سالمندان، ضرورت بازنگری در برنامه‌های آموزشی پرستاری را دوچندان کرده است. اگر نظام آموزشی نتواند همگام با تحولات جمعیتی و نیازهای مراقبتی جامعه پیش رود، شکاف میان آموزش و عمل بالینی عمیق‌تر خواهد شد و کیفیت مراقبت از سالمندان با چالش جدی مواجه می‌شود. بنابراین، تحلیل نظام‌مند نقش آموزش پرستاری در آماده‌سازی دانشجویان و پرستاران برای مراقبت سالمندی، نه تنها یک ضرورت آموزشی، بلکه یک اولویت راهبردی در سیاست‌گذاری سلامت محسوب می‌شود. بر این اساس، مطالعه حاضر با هدف بررسی جامع وضعیت نظام آموزشی پرستاری در آماده‌سازی دانشجویان و پرستاران برای مراقبت از سالمندان، شناسایی شکاف‌های ساختاری، محتوایی و بالینی موجود و ارائه پیشنهادهایی برای ارتقای برنامه‌های درسی طراحی شده است. نتایج این پژوهش می‌تواند مبنایی برای بازنگری شایستگی‌محور برنامه‌های آموزشی، تقویت یادگیری عملی و توسعه سیاست‌های آموزشی هماهنگ با نیازهای واقعی جامعه سالمندان در ایران و سایر کشورها فراهم سازد و در نهایت به بهبود کیفیت مراقبت از این گروه جمعیتی منجر شود.

روش کار

این پژوهش یک مرور روایتی با رویکرد نظام‌مند است که با هدف تبیین نقش آموزش پرستاری در آماده‌سازی

دانشجویان و پرستاران برای مراقبت از سالمندان و شناسایی شکاف‌های آموزشی موجود انجام شد. مرور روایتی به دلیل ماهیت ترکیبی مطالعات این حوزه (کمی، کیفی و نیمه‌تجربی)، امکان تلفیق شواهد ناهمگون و ارائه تصویری جامع از وضعیت آموزش پرستاری در حوزه سالمندی را فراهم می‌کند. مراحل انجام مطالعه بر اساس دستورالعمل مؤسسه Joanna Briggs Institute (JBI, 2020) طراحی و اجرا شد. راهبرد جست‌وجو جست‌وجوی نظام‌مند مطالعات در بازه زمانی ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۵ انجام شد. انتخاب این بازه زمانی به دلیل تحولات گسترده در آموزش مبتنی بر شایستگی، توسعه چارچوب‌های آموزش سالمندی و تغییرات جمعیتی دهه اخیر صورت گرفت تا جدیدترین شواهد آموزشی مورد بررسی قرار گیرد. پایگاه‌های اطلاعاتی PubMed، Scopus، Web of Science، ScienceDirect و Google Scholar و همچنین پایگاه‌های فارسی SID، Magiran و IranDoc جست‌وجو شدند. کلیدواژه‌ها بر اساس اصطلاحات MeSH و معادل‌های فارسی طراحی و با استفاده از عملگرهای AND و OR ترکیب شدند. نمونه‌ای از راهبرد جست‌وجو شامل “Nursing Education” AND “Geriatric Care” OR “Elderly Care” AND “Clinical Competency” OR “Professional Preparedness” AND “Curriculum” جست‌وجوی دستی در فهرست منابع مقالات منتخب نیز برای افزایش جامعیت انجام شد. معیارهای ورود شامل: انتشار بین سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۵، دسترسی به متن کامل، تمرکز مستقیم بر آموزش پرستاری در حوزه سالمندی، بررسی شایستگی، آمادگی حرفه‌ای، نگرش یا برنامه درسی مرتبط با سالمندان، انتشار به زبان فارسی یا انگلیسی بود و مطالعاتی که صرفاً به جنبه‌های بالینی یا پزشکی سالمندان پرداخته بودند و ارتباط مستقیمی با آموزش پرستاری نداشتند، حذف شدند. در مجموع ۴۶۵ مقاله شناسایی شد. پس از حذف ۸۵ مورد تکراری با استفاده از نرم‌افزار EndNote، ۳۸۰ مقاله برای غربالگری عنوان و چکیده باقی ماند. در این

این پژوهش یک مرور روایتی با رویکرد نظام‌مند است که با هدف تبیین نقش آموزش پرستاری در آماده‌سازی

این پژوهش یک مرور روایتی با رویکرد نظام‌مند است که با هدف تبیین نقش آموزش پرستاری در آماده‌سازی

لازم برای مراقبت از سالمندان ارائه شود. در جدول ۱ ویژگی مطالعات شامل نام نویسنده، سال انتشار، اهداف، روش استخراج و کدگذاری داده‌ها و یافته‌های کلیدی آورده شده است و به خواننده امکان بررسی جزئیات هر مطالعه و مقایسه یافته‌ها را می‌دهد.

تحلیل ۲۲ مطالعه منتخب نشان داد که آموزش پرستاری و محیط‌های آموزشی نقش محوری در آمادگی دانشجویان و پرستاران برای مراقبت از سالمندان دارد. یافته‌ها در پنج تم اصلی دسته‌بندی شد:

۱- آموزش مبتنی بر شایستگی و تجربه عملی

بر اساس مطالعات، برنامه‌های شایستگی‌محور که تجربه عملی ساختاریافته را در محیط‌های واقعی مانند بیمارستان‌ها، مراکز مراقبت طولانی‌مدت و بازدیدهای خانگی ارائه می‌دهند، بیشترین تأثیر را بر آمادگی حرفه‌ای دانشجویان دارند (۲، ۱۴). این تجربه عملی نه تنها مهارت‌های بالینی را تقویت می‌کند، بلکه فهم عمیق‌تری از نیازهای چندبعدی سالمندان فراهم می‌آورد. مطالعات متناقضی نیز وجود داشتند که نشان می‌داد برخی برنامه‌های نظری بدون فرصت‌های عملی، آمادگی دانشجویان را به شکل قابل توجهی محدود می‌کند (۱۴).

۲- نگرش و انگیزه حرفه‌ای نسبت به سالمندی

بررسی‌ها نشان می‌دهد بسیاری از دانشجویان نگرش منفی یا کم‌انگیزه نسبت به مراقبت از سالمندان دارند و این حوزه اغلب کم‌طرفدارترین انتخاب شغلی آن‌هاست (۱۴، ۱۵). مداخلات آموزشی هدفمند، مانند شبیه‌سازی بالینی پیشرفته، تجربه‌های بالینی مثبت و آموزش گروهی مبتنی بر حل مسئله، نگرش و انگیزه را بهبود بخشیده و دانشجویان را برای ورود به محیط‌های پیچیده بالینی آماده می‌کند (۱۴، ۱۶، ۱۷).

۳- توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای چندبعدی

مطالعات نشان دادند آماده‌سازی مؤثر برای مراقبت سالمندی مستلزم توسعه مهارت‌ها در چهار حوزه است: مهارت‌های بالینی،

مرحله، ۳۰۰ مقاله به دلیل عدم انطباق با معیارهای ورود حذف شدند. از ۸۰ مقاله باقی‌مانده، متن کامل بررسی شد و ۵۸ مقاله به دلیل عدم تمرکز مستقیم بر آموزش یا فقدان داده‌های مرتبط کنار گذاشته شدند. در نهایت، ۲۲ مطالعه واجد شرایط وارد تحلیل نهایی شدند. برای استخراج داده‌ها، فرم کدگذاری استاندارد طراحی شد که شامل: نام نویسنده، سال انتشار، کشور، نوع مطالعه، هدف پژوهش، ویژگی‌های آموزشی بررسی شده و یافته‌های کلیدی بود. تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل تماتیک براساس چارچوب براون کلارک (۲۰۰۶) در شش مرحله انجام شد: آشنایی عمیق با داده‌ها از طریق مطالعه مکرر مقالات، کدگذاری اولیه به صورت خط به خط و استخراج واحدهای معنایی مرتبط با نقش آموزش، تجمیع کدهای مشابه در دسته‌های مفهومی، شکل‌گیری مضامین اولیه مرتبط با ابعاد آموزشی (ساختاری، محتوایی، بالینی و نگرشی)، بازبینی و پالایش مضامین برای اطمینان از انسجام و تمایز مفهومی، تعریف و نام‌گذاری مضامین نهایی و تدوین روایت تفسیری. برای افزایش اعتبار تحلیل، کدها و مضامین چندین بار بازبینی شدند و انسجام درونی و پوشش کامل داده‌ها مورد ارزیابی قرار گرفت. در مرحله نهایی، مضامین اصلی و زیرمضامین در قالب سنتز روایی یکپارچه ارائه شدند تا نقش آموزش پرستاری در آماده‌سازی برای مراقبت سالمندی به صورت ساختاریافته تبیین گردد.

یافته‌ها

پس از تحلیل ۲۲ مقاله منتخب منتشرشده بین سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۵، داده‌ها با استفاده از فرم کدینگ استاندارد و تحلیل محتوای تماتیک سازماندهی شدند. کدهای استخراج‌شده در دسته‌های مفهومی تجمیع و ۵ تم اصلی شناسایی شد. در طول تحلیل، علاوه بر نتایج مثبت، مطالعات با یافته‌های متناقض نیز لحاظ شدند و محدودیت‌های هر مطالعه در نظر گرفته شد تا تصویری دقیق و متوازن از وضعیت آموزش پرستاری و شایستگی‌های

آموزش در یک یا چند حوزه کلیدی ارزیابی باعث کاهش آمادگی دانشجویان گزارش شده بود.

۵- سیاست‌ها، استانداردها و محیط‌های آموزشی حمایت‌کننده

یافته‌ها نشان می‌دهد اجرای سیاست‌ها و استانداردهای ملی، طراحی برنامه‌های درسی منسجم، و نظارت مستمر بر اثربخشی برنامه‌ها، نقش اساسی در کاهش شکاف میان آموزش و نیازهای واقعی مراقبت سالمندی دارد (۲۰۱۵، ۲۲). استفاده از روش‌های تدریس نوین، کارگاه‌های مهارتی و شبیه‌سازی، همراه با محیط یادگیری حمایت‌کننده و بازخورد مستمر، آمادگی حرفه‌ای و نگرش مثبت را ارتقا می‌دهد. برخی مقالات محدودیت‌های ساختاری و منابع محدود را در مراکز آموزشی ذکر کردند که امکان ارائه تجربه عملی کافی را محدود می‌ساخت.

مهارت‌های رهبری و تصمیم‌گیری، توانایی آموزشی و مهارت‌های پژوهشی (۱۸، ۱۹). تجمیع تجربه عملی با آموزش نظری، شکاف میان دانش و عمل را کاهش داده و دانشجویان را برای مواجهه با سالمندان دارای ضعف، چندبیماری و ناتوانی آماده می‌کند. برخی مقالات گزارش دادند که تمرکز بیش از حد بر آموزش نظری بدون تمرین عملی، باعث ایجاد شکاف مهارتی در پرستاران تازه‌کار می‌شود.

۴- آموزش ارزیابی جامع سالمندان

یکی از محورهای کلیدی، آموزش ارزیابی جامع سالمندان است. مطالعات بر پنج حوزه اصلی تأکید داشتند: وضعیت تغذیه، خطر زمین‌خوردن، فعالیت‌های روزمره، مدیریت درد و وضعیت شناختی سالمندان (۲۰، ۲۱). برنامه‌های مؤثر، ارزیابی جامع را به صورت عملی و مبتنی بر سناریوهای واقعی آموزش می‌دهند تا تصمیم‌گیری بالینی و ارائه مراقبت فردمحور تقویت شود. در برخی مطالعات، فقدان

جدول ۱: ویژگی‌های مطالعات وارد شده در مرور روایتی

شماره	نویسنده و سال	هدف پژوهش	یافته کلیدی	تم استخراج شده
۱	Preze (2016)	شناسایی شایستگی‌های کلیدی در حوزه پرستاری سالمندی	نیاز به آموزش عملی و توسعه مهارت‌ها	شایستگی، آموزش عملی
۲	Catalao (2020)	تعیین شایستگی‌های اصلی پرستاران سالمندان	تمرکز بر آموزش تخصصی و شایستگی حرفه‌ای	شایستگی، آموزش تخصصی
۳	Tavares (2021)	بررسی توسعه برنامه‌های درسی مراقبت سالمندان	پوشش ناکافی سالمندی در برنامه‌ها	برنامه درسی، آموزش عملی
۴	Dimitriadou (2022)	شناسایی شایستگی‌ها و مهارت‌های پرستاران مراقبت اولیه	تأکید بر ارزیابی جامع سالمندان	شایستگی، ارزیابی جامع
۵	Wang (2020)	بررسی شایستگی حرفه‌ای پرستاران سالمندان	تنوع شایستگی‌ها و نیاز به آموزش	شایستگی، آموزش عملی
۶	Alves (2021)	تحلیل برنامه‌های درسی پرستاری سالمندان	پوشش محدود سالمندی و تقوت‌های بین‌کشورها	برنامه درسی، شایستگی
۷	Chen (2020)	بررسی شایستگی دانشجویان پرستاری	کمبود تجربه عملی و نیاز به آموزش ساختارمند	شایستگی، آموزش عملی
۸	Castro (2023)	دانش و نگرش دانشجویان نسبت به سالمندان	نگرش منفی و کمبود آموزش عملی	نگرش، آموزش عملی
۹	Abudu (2019)	آماده‌سازی پرستاران و دانشجویان برای مراقبت سالمندان در کشورهای کم‌درآمد	کمبود منابع و آموزش عملی محدود	شایستگی، آموزش عملی
۱۰	Syed (2024)	ارتقای مراقبت سالمندان در کشورهای کم‌درآمد و متوسط	تمرکز بر آموزش عملی و استانداردها	آموزش عملی، استانداردها
۱۱	Ghaffari (2016)	ارزیابی برنامه کارشناسی ارشد پرستاری سالمندان	نیاز به اصلاح برنامه و آموزش عملی بیش‌تر	برنامه درسی، آموزش عملی
۱۲	Bordbar (2025)	شناسایی چالش‌های ارائه مراقبت سالمندان	کمبود سیاست‌ها و برنامه‌های عملی	سیاست‌ها، آموزش عملی
۱۳	Dai (2021)	بررسی تمایل دانشجویان به کار در مراقبت سالمندان	کمبود انگیزه و تجربه عملی	نگرش، آموزش عملی
۱۴	Tate (2024)	شناسایی شایستگی‌های پرستاری سالمندان	نیاز به شایستگی‌های بالینی و رهبری	شایستگی، مهارت‌های رهبری

۱۵	Arrogante (2023)	ارزیابی آموزش شبیه سازی پیشرفته	بهبود مهارت ها و نگرش دانشجویان	آموزش عملی، نگرش، شایستگی
۱۶	Stanyon (2017)	شناسایی شایستگی های پرستاران در خانه سالمندان	اهمیت شایستگی و رهبری	شایستگی، مهارت های رهبری
۱۷	Goldberg (2019)	توسعه برنامه پیشرفته برای پرستاران سالمندان	آموزش ساختارمند و شایستگی حرفه ای	شایستگی، برنامه درس
۱۸	Lillsjo (2025)	بررسی رهبری نزدیک به سالمندان	اهمیت مهارت های رهبری و مدیریتی	مهارت های رهبری، شایستگی
۱۹	Shen (2022)	دانش و آموزش ارزیابی جامع سالمندان	نیاز به آموزش ساختارمند و مهارت ارزیابی	ارزیابی جامع، آموزش عملی
۲۰	Safari (2023)	اجرای ارزیابی جامع سالمندان توسط پرستاران پیشرفته	بهبود مهارت و شایستگی	ارزیابی جامع، شایستگی
۲۱	Hu (2021)	بررسی شایستگی پرستاران بیمارستانی	نیاز به آموزش عملی و توسعه مهارت	ارزیابی جامع، شایستگی
۲۲	Koskinen (2015)	آموزش دانشجویان پرستاری در حوزه سالمندی	پوشش ناکافی سالمندی در برنامه ها	برنامه درسی، آموزش عملی

بحث

ملی آموزشی منسجم است (۱۶، ۱۸). توسعه شایستگی های حرفه ای نیز محور دیگری است که مرور نشان داد اهمیت بالایی دارد. پرستاران باید در چهار حوزه مهارت های بالینی، رهبری، آموزش و پژوهش توانمند شوند تا بتوانند مراقبت جامع، فردمحور و ایمن از سالمندان ارائه دهند (۱۸، ۱۹). با این حال، کمبود دوره های تخصصی سالمندی، تمرکز بر مراقبت حاد، ضعف زیرساخت ها و محدودیت منابع انسانی همچنان موانعی جدی هستند که تحقق این اهداف را محدود می کنند (۱۳، ۱۴، ۱۷). ارزیابی جامع سالمندان، شامل پنج حوزه کلیدی: وضعیت تغذیه، خطر زمین خوردن، فعالیت های روزمره زندگی، مدیریت درد و وضعیت شناختی، از دیگر محورهای حیاتی آموزش است. مرور نشان داد که عدم تسلط بر این حوزه ها می تواند به ارائه مراقبت ناقص و کاهش کیفیت زندگی سالمندان منجر شود (۲۰، ۲۱). برخی محدودیت های مطالعه نیز باید مورد توجه قرار گیرد: بسیاری از مقالات شامل مطالعات با نمونه های کوچک یا مطالعات توصیفی بودند، که قابلیت تعمیم نتایج را محدود می کند. همچنین، فقدان داده های طولی در برخی پژوهش ها مانع بررسی اثرات آموزش بر عملکرد بالینی بلندمدت شده است. علاوه بر این، تفاوت های فرهنگی و ساختاری نظام های آموزشی کشورهای مختلف می تواند نتایج را متغیر سازد، بنابراین تطبیق یافته ها با همه محیط ها باید با احتیاط انجام شود (۲، ۱۴، ۲۲).

یافته های این مرور نشان می دهند که نظام های آموزشی پرستاری نقش تعیین کننده ای در آماده سازی دانشجویان و پرستاران برای مراقبت از سالمندان دارند. با توجه به رشد سریع جمعیت سالمندان و پیچیدگی های مراقبت از آنان، آموزش نظری صرف کافی نیست و تمرکز برنامه های سنتی بر مراقبت از بیماران حاد، فقدان آموزش عملی و محدودیت فرصت های بالینی باعث ایجاد شکاف میان توانمندی های دانشجویان و نیازهای واقعی مراقبت سالمندی می شود (۲). ۱۴، ۲۳. مطالعات بررسی شده نشان دادند که نگرش دانشجویان نسبت به مراقبت از سالمندان اغلب منفی است و این حوزه کم طرفدارترین انتخاب شغلی محسوب می شود. فقدان تجربه عملی و آموزش تخصصی ناکافی این نگرش را تقویت کرده و منجر به کاهش انگیزه، افزایش استرس شغلی و کاهش کیفیت مراقبت می شود. با این حال، برخی مطالعات نشان دادند که مداخلات آموزشی هدفمند مانند شبیه سازی پیشرفته، کلاس معکوس و تجربه بالینی حمایت شده می تواند نگرش و انگیزه دانشجویان را بهبود دهد و آنان را برای ورود به محیط های بالینی سالمندی آماده سازد (۱۴، ۱۶، ۱۷). در برخی پژوهش ها نتایج متناقضی مشاهده شد؛ برای مثال برخی گزارش کردند که حتی با آموزش عملی، دانشجویان همچنان احساس کمبود مهارت در مواجهه با سالمندان پیچیده دارند که نشان دهنده نیاز به ادغام آموزش نظری و عملی و ایجاد استانداردهای

نتیجه گیری

تشکر و قدردانی

از تمامی اساتید، همکاران و دانشجویانی که در جمع‌آوری، ترجمه و تحلیل مقالات مشارکت داشتند و همچنین از مراکز دانشگاهی و منابع علمی که دسترسی به مقالات و داده‌های پژوهش را ممکن ساختند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کنم. حمایت و راهنمایی‌های آنان نقش مهمی در تکمیل این مرور روایتی ایفا کرده است. و از حمایت‌های ارزشمند دانشگاه علوم پزشکی مشهد صمیمانه قدردانی می‌شود.

حمایت مالی:

این پژوهش هیچ‌گونه حمایت مالی از سازمان، نهاد یا مؤسسه‌ای دریافت نکرده است.

تضاد منافع:

نویسندگان اعلام می‌کنند که هیچ‌گونه تضاد منافی در ارتباط با این پژوهش وجود ندارد.

این مرور نشان داد که نظام‌های آموزشی پرستاری نقش حیاتی در آماده‌سازی دانشجویان و پرستاران برای مراقبت از سالمندان دارند. آموزش مبتنی بر شایستگی، تجربه عملی و بالینی واقعی، استفاده از روش‌های نوین آموزشی مانند شبیه‌سازی و کلاس معکوس، و بازنگری در برنامه‌های درسی می‌تواند شایستگی حرفه‌ای، مهارت‌ها و نگرش مثبت دانشجویان را ارتقا دهد. توجه به پنج حوزه کلیدی ارزیابی سالمندان و تدوین سیاست‌ها و استانداردهای ملی آموزشی، شکاف میان آموزش و نیازهای واقعی مراقبت سالمندی را کاهش می‌دهد. برای پاسخگویی به نیازهای فزاینده جمعیت سالمندان، لازم است نظام‌های آموزشی و مراکز بالینی با تمرکز بر توسعه شایستگی، پشتیبانی از یادگیری عملی و تقویت نگرش مثبت نسبت به سالمندی بازنگری شوند. این اقدامات زمینه‌ساز پرورش پرستارانی توانمند، حرفه‌ای و آماده ارائه مراقبت امن، فردمحور و مؤثر از سالمندان خواهد بود که کیفیت زندگی این گروه جمعیتی را ارتقا می‌بخشد.

مراجع:

- [1] Organization WH. Word report on ageing and health. Geneva, Switzerland; 2021.
- [2] Perez CFdA, Tourinho FSV, Carvalho PM. Competencies in the nurse education process to care for the aging: an integrative review. Texto & Contexto-Enfermagem. 2016;25(04):e.0300015
- [3] Catalão MJ, Arco H, Carrajola N, Almeida ML, Neves H, Tavares J. Core Competencies for Gerontogeriatric Nursing: A Validation Study. Geriatrics (Basel, Switzerland). 2024;9(3).
- [4] Tavares J, de Lurdes Almeida M, Duarte SFC, Apóstolo J. Older adult care in nursing education: How have curricula been developed? Nurse Education in Practice. 2021;50:102947.
- [5] Dimitriadou I, Sini E, Šteinmiller J, Saridi M, Lundberg A, Häger M, et al. Comprehensive Geriatric Health Assessment Core Competencies and Skills for Primary Care Nurses: A Scoping Review. Geriatrics. 2025;10(2):48.

- [6] Wang M, Li D, Li J, Zhang X. Professional competencies in geriatric nursing for geriatric nurses: a latent profile analysis. *BMC Nursing*. 2024;23(1):512.
- [7] Alves SB, Magalhães CP, Fernandes A, Palmero MJF, Fernandes H. Gerontology and Geriatrics in Undergraduate Nursing Education in Portugal and Spain: An Integrative and Comparative Curriculum Review. *Healthcare (Basel, Switzerland)*. 2024;12(17).
- [8] Chen Q, Wang K, Gao Y, Shen J, Jia Q, Wang X. Understanding gerontological nursing competence among nursing students in higher vocational colleges: a cross-sectional study. *Frontiers in Public Health*. 2025;13.
- [9] Castro C, Antunes R, Simoes A, Bernardes C, Fernandes JB. Nursing students' knowledge and attitudes toward older adults. *Frontiers in Public Health*. 2023;11:1150261.
- [10] Abudu-Birresborn D, McCleary L, Puts M, Yakong V, Cranley L. Preparing nurses and nursing students to care for older adults in lower and middle-income countries: A scoping review. *International Journal of Nursing Studies*. 2019;92:121-134.
- [11] Syed B. Enhancing geriatric care in Low- and Middle-Income Countries. *Liaquat Medical Research Journal*. 2024;6.
- [12] Ghaffari F, Dehghan-Nayeri N, Navabi N, Seylani K. Evaluation of the Master's curriculum for elderly nursing: a qualitative study. *Clinical Interventions in Aging*. 2016;11:1333-1342.
- [13] Bordbar S, Shojaei P, Asadollahi A, Ravangard R, Shirazi F, Askarian M, et al. Identifying and evaluating the challenges of geriatric healthcare service provision in Iran: evidence from a mixed-methods study. *Scientific Reports*. 2025;15(1):28002.
- [14] Dai F, Liu Y, Ju M, Yang Y. Nursing students' willingness to work in geriatric care: An integrative review. *Nursing Open*. 2021;8(5):2061-2077.
- [15] Tate K, Guney S, Lai C, Van Son C, Kennedy M, Dahlke S. Gerontological nursing competencies: A scoping review. *Nurse Education Today*. 2024;133:106034.
- [16] Arrogante O, Velarde García JF, Blázquez-González P, Moro-Tejedor MN. Great geriatric syndromes: Acquisition of nursing competencies and undergraduate nursing students' perceptions through high-fidelity simulation training. *Nurse Education Today*. 2023;121:105685.
- [17] Stanyon MR, Goldberg SE, Astle A, Griffiths A, Gordon AL. The competencies of Registered Nurses working in care homes: a modified Delphi study. *Age and Ageing*. 2017;46(4):582-588.
- [18] Goldberg SE, Cooper J, Blundell A, Gordon AL, Masud T, Moorchilot R. Development of a curriculum for advanced nurse practitioners working with older people with frailty in the acute hospital through a modified Delphi process. *Age and Ageing*. 2016;45(1):48-53.
- [19] Lillsjö E, Willman A, Jonasson LL, Josefsson K. Registered nurses' perceptions of their leadership close to older adults in municipal home healthcare: a cross-sectional questionnaire study. *BMC Nursing*. 2025;24(1):554.

- [20] Shen S, Zeng X, Hui X, Chen L, Zhang J, Chen X. Application, knowledge and training needs regarding comprehensive geriatric assessment among geriatric practitioners in healthcare institutions: a cross-sectional study. *BMC Geriatrics*. 2024;24(1):349.
- [21] Safari R, Jackson J, Boole L. Comprehensive geriatric assessment delivered by advanced nursing practitioners within primary care setting: a mixed-methods pilot feasibility randomised controlled trial. *BMC Geriatrics*. 2023;23(1):513.
- [22] Hu FW, Lee HF, Li YP. Exploration of Geriatric Care Competencies in Registered Nurses in Hospitals. *The Journal of Nursing Research*. 2021;29(4):e159.
- [23] Koskinen S, Salminen L, Stolt M, Leino-Kilpi H. The education received by nursing students regarding nursing older people: a scoping literature review. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*. 2015;29(1):15-29.